

Redactiunea

se află în

Strat'a lui Leopoldu Nr. 44.
Scrisorile nefrancate nu se primesc
de către numai de la correspundintii re-
gulari ai „Federatiunii.” Scrisori
anonyme nu se publică. Articlii tra-
misi si nepublicati se voru arde si nu-
mai la cerere expresa se returnă.

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, commercialu si economicu.

Appare Joi-a si Domineca.

Buda-Pest'a, 6/18. Iuliu, 1874.

Parintii patriei se lupta eroicește, atât cu greutatile ce appasa tierra, cu mai multu cu — caldur'a aproape suportabile, si assuda nu atât pentru nele poporului, căt' mai multu pentru principiu dului ministru de la interne, Szapáry, care este resolutu a nusi acasă, pana ce nu voru fierici tierra novell'a sa electorale, a carei desbăre speciale la § 5. se interupsesse prete-va dille, pentru a se luă in considerație convențiunea cu Romani'a spre juncțiunile callei ferrate. Desbatările in acesta cestiune se inchiajara. Din decursulu loru amintim la acest locu, că oppusetiunea magiara acelle-si obiectiuni, că si cea din romani'a, era secuii privilegiati cereau li se inlesnă trecerea la frattii loru singăi din Moldov'a, prin junctiua la Oituzu. Ministrul de finan- dlu Ghiczy vorbă cu multa cunoaștia a relatiunilor din Romani'a, retă genesea convențiunei, amintiștu de mare fù opposetiunea si aceolo, si de parte, că guvernul Romaniei numă camerele in sessiune estraordinaria si că convențiunea se primi cu care majoritate; — apoi respundiendu opositiunei la feluritele attacuri, din care i la insinuatiunea, că Romani'a va clădi lini'a Predealu-Ploesci, dlu Ghiczy dăsse: „n'avemu neci o cauza, ni este iertat a ne indoii in onestata, in cuventulu Romaniei; ea dupa scirile pagube indurate din caus'a in- sellatiunilor lui Stroussberg — nu verse a cersi bani de la Enrop'a, ci indusse monopoliu numai spre a-si stiucreditalu si urmarea fu, că romani'a asta-di se bucura de omenia creditu mai mare decătu staturi mai semnante.”

Primiudu-se convențiunea cu Romani'a, camer'a Ung. conformu programmei, ce a statoritu eri, va continua și desbatterea speciale a novellei electorale. Deputatii romani voru cercă la §. 5. noroculu, care nu l'au potutu inde la §. 4, cu ce resultat, vomu. Din parte-ne nu avemu spetia, că justele reclamari alle de- statilor nostri voru afilă resunetu- riu la impietri'a majoritate. Espe- tia de căt'-va anni va fi desillusiu- su poté si pre acei pucieni romani, si se leganau in credint'a, că ur- andu uniunea séu-precum se esse- fusiunea Transilvaniei cu Unga- ia, romanii voru — castigă, că-ci, brociau dinsii, facandu-se din doue ore, un'a, representanti'a acestei-a cine mai crede că se va recrută pre basea doue legi electorale? Nu mai incapse si indoiala, credeau acei domni, că cea electorale din Ungari'a se va inde si asupr'a Transilvaniei, pre- sunu poporului dare de avere si de- age, si apoi tiene-te romane! vei poté omite la dieta celu putienu 50 de cari voru storce cu — vorba de drepturile, dupa cari romanii in- teza si pentru cari lupta de atâta-a se- di. Dragalasia illusione si amagito- credintia! Dorere numai, că illu- sione si credintia s'a frefacutu — fu- ia. Dar' cum se si poate altmintrea? unde este unu poporu pre lume, care se lupte pentru o idea sub devis'a de'a realisata ori morte" in favorulu lui poporu? Daca popore poternice,

că nobilulu poporu francesu au portat lupte pentru realizarea unoru principie sublime in favorulu intregei omeni- mi, acést'a este o rara esceptiune si regul'a este, că tote poporele au celu putienu atât egoismu , căt' se faca , să lucre, să lupte neince- tatu pentru sene. Deci nu avea să se in- doiesca neci unu politicu romanu, că cei ce staruiau atât'a pentru a se face uniunea, n'o faceau acést'a de dragulu cutărui principiu sublime, ci de dragulu intarirai proprie si allu assecurarei su- premathei salie, cu neindereptatfrea alto- r'a. Si deca cine-va s'ar' mai indoi de- spre acest'a, lu-avisămu la sortea emen- damintelor deputatilor romani facute, in privint'a legei electoralui din Transilvani'a — emendaminte despre cari se va poté dface ori ce, numai ace'a nu, că elle ar' tinde a vêtêmă constituțiunea si a attacă intregitatea tierrei! emenda- minte cari nu ceru autonomia legale istorica a Transilvaniei, neci dreptu- rile cari competu, si de cari cari s'au si bucuratu acolo natiunea ro- mană, ci numai nitica imparatesire din egalitatea bucinata de frattii de la potere ce'a ce inse intru nimica nu impiedeca majoritatea camerei de a le respinge.

Din scirile electrice de mai la valle, se vede că congresulu din Carlovetti a facutu allegerea patriarcului. Din 70 de voturi eppulu Arseniu Stoicoviciu intru 63, era 7 membri ai congressului se abtienura de la votu. Allegerea facundu-se in cea mai exemplaria ordine, cine ar' mai crede, că patriarcu sorbilor nu este allessulu eclatantei majoritati a congressului? Si totu-si ellu nu este si nu va fi patriarcu serbilor! celu putienu asie nio-spune cu tota siguritatea semioficialulu „Pesti Napló” care in nrulu său de asta-di adduce unu articlu in acestu obiectu, spunendu-ni, că cei 7 membri cari n'au votat, au urmatu, asie in contiellegere cu guver- nulu, mai de parte, că P. S. S. Stoicoviciu va fi intarit, si congressulu va fi pro- vocatu a face alta allegere, si in fine, că daca cei 7 membri si-ar' fi datu votulu pentru candidulu Gruics acest'a de siguru s'ar fi intarit si cu 7 voturi. Nu scimu intru căt' aceste descoperiri suntu in accordu cu parerile guvernului. Fără indoiala inse ar' trebuu să desperam, daca in sinulu guvernului nostru consti- tuionale ungurescu s'ar' fi incubatul astfelui de pareri necualificabile despre dreptulu de libera allegere. Am intellege procedere, candu ar' fi vorba de allegerea nu sciu cărui inimicu allu patriei, dar' apoi in căt' scimu noi eppulu Stoicoviciu este unulu dintre cei mai loiali suditi ai statului, si de ace'a nu potem decătu se ne esprimemu dorint'a, că nimene să nu iae in desertu drepturile legali alle poporeloru, că-ci urmarile nu potu fi in interesulu ni- menui.

Situatiunea in Franci'a.

Onorati lectori si-aducu inca amente deprojectulu dlu Casimir Perier pentru organizarea definitiva a republicei. Adunarea nationala lu primi de urgentia si-lu transpusse comisiunei de 30. Afara de republicani tote partidele tremurau, vediendu că apune steaua primindu-se urgentia a celui proiectu. Presedintele republicei Mac-Mahon se cam superă pre reprezentantii poporului pentru primirea acestui proiectu de urgentia — dora pentru că si-vediu ammenintiate

planurile pentru restaurarea imperului! — deci i servi de occasiune si dupa revista militare de pre Campu-lungu si publică manifestulu cunoscutu, prin carele dface cătra soldati, că cu densii are să sustenia ordinea si se esecute legea in tempu de 7 anni. — In urm'a acestui manifestu monarchii se vediu amaru inselatii in planurile loru de restauratiunea si fecera pre eremitu din Frohsdorf pretendiente Chambord să rumpa tacerua. Acestu-a nece că remase tacundu, ci in 8 Iuliu n. adresa Francesilor unu manifestu, prin carele se imbia ore-si acumu de rego, dicundu că va guverna cu doue camere, va redă Franciei fal'a de odiniora si va restabil licesea atât de sdruncinata Diuariulu Bourbonilor „Uniunea“ avea curajiu să publice acelui manifestu datatul dein 2 Iuliu, si regimul vrindu ne-vrendu se vediu necesitat a pedepsi acesta cutediare suprimendu pre 14 dille amintitul dñuariu. Acesta procedura a regimului produsse sange reu pana si in republicani, cari vediu aici vatemarea libertatii de pressa. Lucrul nu remase, intr'atâta. — Ministrul de interne D. Fourtou respuse, că suspinderea a urmatu pentru că manifestulu lui Chambord ataca in principiu poterea incredintata lui Mac-Mahon pre 7 anni de adunarea nationala la 20 Novembre annulu trecutu Interpelatorele se arretă nemultumitul si va adduce cestiunea la desbatere inaintea adunarei nationali, si in adeveru Miercuri in 8 I. c. acest'a se si intemplă. Tota lumea așteptă incordata resolvarea acestei cestiuni. Partitele cugetau că voru să restorne totulu; un'a amblă dupa aliant'a celor alalte, ca să restorne ministeriulu, sau alt'a ca să-lu scota din tina.

Trei proiecte venira la ordinea dillei in caus'a ast'a, unulu a dlu L. Brun, altulu a dlu de Larey si Kerdrel, si allu treile a dlu Alber d' Gréry, tote fura respinse si la fine se primi puru si simplu trecerea la ordinea dillei, ceea ce in sine inca e blamu pentru ministeriu, precum se vede de acolo, că indată dupa finirea siedentiei mini- steriulu si dede demisinea, ceea ce nu se primi. Astutulu soldatu, carele ar fi să fie președinte allu republicei, dar in faptă e machin'a imperialistilor, si tramișu in 9 I. c. unu manifestu adunarei naționali, prin carele cere ca reprezentantii poporului să se appnes odata de organizarea septenatului, din carele ellu nu va se ceda nece unu minutu; apoi dice, că va sustine ordinea si va esecuta legea prin tote medile- ce-i stau la dispositiune; ore ce va se urme dupa acea, scirile sunt forte varie, se pare inse că dlu Casimiru Perier va să triumfeze cu proiectulu seu, daca Mac-Mahon nu va dessolvă adunarea naționala. Ori si cumu se fia, de republica totu nu voru se scape monarchistii, nu! că ce primindu-se proiectulu dlu Perier, Mac-Mahon ca pre- sedinte allu republicei pre 7 anni va trebuu să guverneze cu unu ministeriu republicanu; era disolvendu-se adunarea naționala, republikanii sunt securi de a reessi alegsi mai multi de 400 insi. Esiste inse si tomerea, că maresialulu va face lovitura de statu aducundu la tronu pre Napoleon IV; dar pofta de a domni si caracterulu de altu- mentrea destullu de probatul a lui Mac-Mahon nu ne lassa a crede asia ce-va Mac-Mahon incepe a se face republicanu, ceea ce se documenteaza urmatorile: Republica voiesce se onoreze Elveti'a cu unu momentu că recognoscintia pentru ospitalitatea manifestata armatei lui Bourbaki, aprope de confinile Franciei pre teritoriul Elveției se va redică acelui monumentu, carele va custă din unu piedestalu naltu de 4 metri, si va jacă pre basa de granitu. Pre facia piede-

stalului voru fi depinse 22 scuturi, ca in- semne acelioru 22 cantone. De partea ante- riora va fi redimata una pyramida cu in- scriptiunea „1870—1871. republicei Elve- tice, multumitor'a republica francesa.“ De a derépt'a st de... stang'a se voru afilă doua grupe de bronzu, cea de antanu „Sosirea“ va reprezentă pre unu soldat francesu storsu de fome si sete, si obositu fiindu cade pre braciele unui tierreanu si tierrene Elvețiane! a dou'a „plecare“ va semnifica pre acelui- a si soldatul, dicundu „adio!“ acestorui tier- reni generosi. Apoi grup'a principală din marmora nalta de 3 metri va sta pre pie- destalu cuprindindu inscriptiunea: „Fran- ci'a cea supta si-incredintice fiii săi Elve- tice“ Se speră dar că pre incetul pre incetul serman'a Franci'a si-va vedé odata restabilita liniscea multu dorita pre ba- sele republicei:

D. Vasiliu Vaid'a, a cui nobila anima este atât de semitoria la nevoie poporului, nu lassa neci una occasiune de a staru spre usiorarea sarcinelor sub cari geme poporatiunea nostra ru- rale, asiā si mai de currendu fece ur- matoria:

Motlune la senatulu scolasticu allu comitatului C 1 u s i u l u i.

Illustrate domnule consiliariu regescu!
Prestimatu senatu scolasticu!

Cutediu a asterne inaintea pre on. senatu scolasticu propunerea ce o voiu desfasuriā mai la valle, si, ca să-i potu motivă propunerea, sum silitu a premite atari lucruri, cari la parere, ce e dreptu, nu s'ar' tienē inaintea senatului scola- stecu, cari inse servescu de explicație pentru umilit'a mea propunere.

Este cunoscutu prea on.lui senatu scol., că mai vertosu in partea de susu a comit Clusiu (Cosioanei) in vre- cete-va commune classeu mai seraca a poporului a ajunsu la atât'a lipsa, incătu (d. e. in Bogdan'a, Kasapatak) occurgu casuri, că mai multi tati de familie, spre a scapă de mordea fometei, au fostu si- liti să emigreze cu femei si copii.

Asemene lipsa se arreta in mai multe commune muntene si inca chiaru si in altele.

Dintre aceste, Muntele-rece. Mari- siellulu. Somesfulu rece si Somesiul- caldu, commune muntene, au asternutu tociu a prin mine eri o suplica la repre- sentatiunea municipale a comitatului Clusiu, pentru usiorarea sortei loru.

Este lucru de communu cunoscutu, că venitulu principale allu fostilor coloni munteni, pentru carrele faceau podvad'a domuesca, nu a fostu intru atât'a folosinti'a sesiuniloru si a pos- sessiunei cellei mice si sterpe din afara, ci venitulu loru principalu a constatuit, in folosinti'a pasciuniloru si paduriloru celor mari, concessa loru parte gra- tuitu, pre langa o tacea forte mica.

Ivorul principalu allu venituri- loru numitelor commune inca a fostu, crescerea de vite si oi, si negotiul cu lemne, facultulu carbuniloru si taiatulu lemnelor; că-ci in locurile acellea reci si neroditòrie potu se produca numai atatu de pucine bucate catu si in anni fertili abia potu să le ajunga pre vr'o cete-va luncu, si in partea mai mare a annului sunt siliti a se nutri cu bucate cumporate. Ei dupa stergerea iobagiei, in folosinti'a lemnaritului si pasciunuar-

Prețul de Prenumerare:	
Pre trei lune	3 fl. v. a.
Pre siese lune	5 "
Pre anul întreg	10 "
Pentru România:	
Pre an. întreg	30 Lei n.
Pre 6 lune	16 " = 16 "
Pre 3 —	8 " = 8 "
Pentru Insertiuni:	
10 cr. de linie, si 30 cr. taxa timbră	pentru fiecare publicație separata. In locul deschis 20 cr. de linie.
Unu exempliar costa 10 cr.	

tului de pana atunci fura restrinsi, tax'a cea foarte mica solvita pentru lemnene intrebuintate de negotiu dupa 1848 s'a urcatu progressivu, din care causa, e lucru naturalu, cumca au suferit acasarea in modulu loru de castigu; cu tota acestea si cu tota sarcina darilor celor mari au trudit'o pana atunci, pana candu au potutu capetá cellu pucinu pre bani lemn din padurile dominului Gilauanu, facandu din acelle carbuni, seu potura cu acellea negotiatori aducandu-le ca lemn de focu si si de cladiri la Clusiu, dico, ca si pre callea acest'a au potutu cu multu lucru se castige cellu pucinu atat'a, ca necessitate loru celle forte micutie, se sile pota accoperi, catu tocma se nu mora de fome, ce e dreptu, ca si atunci atatu de miseru a vietuiu acellu poporu munteanu pre care locitorii altori tienuturi pota nece ar' fi fostu in stare se o pota supporta, asiincat, tipulu eruptu intre ei, mai cu sema in Mari-siellu inainte cu vr'o cati-va anni, abia dupa 9—10 lune s'a potutu tienmuri si innadusi; ca-ce, dupa cumu a dechirat'o insu-si mediculu de atunci allu comitatului, acea epidemiu lipitiosa si avea simburele principalmente in nutrimentulu cellu slabu si ticalosu, — recunoscandu-se a fi in fapta unu tipulu de fome.

Acum in tre domnii inscriptionali ai dominiului Gilauului si intre erariul regescu s'a pus in cursu pertractari de conventiune, cu privire la acellu dominiu, padurile s'a pus sub opresice si d'in acelle acumu nece pre bani nu se mai vendu lemn. Precandu deci si inainte de opresice au avutu locitorii numitelora commune unu mediulocu asi greu de vietuiu: poteti cugeta, ca la ce miseria grea au ajunsu de atunci, si ajungu d'in d'i in d'i acum'a, candu fiindu opriti de la paduritu nu potu se-si castige lemnne nece pre bani si nu potu se porte cu acelle negotiatoria.

On. comitetu comitat. a buna semava imbracisia caus'a cellor lipsiti, si insu-si Dl. ministru de interne a beneficiu a face in asta causa dispusetiuni, ba pentru ca se pota essoperi ajutoriulu, carele se va recere cu cca mai mare urgentia, a assignatu si 500 fl. ajutoriu benevolu.

Dar' fa ajutati lipsitii din comitatul cu ori ce imprumuturi, cu lucrari publice, cu donuri benevoile (mila) va ave acest'a ce e dreptu acellu frumosu meritu demnu de lauda, ca voru fi scapate multe familie sermane de perirea totala, fiindu inse acesta mantuintia numai de unu resultatu provisoriu, deca cumva in interesulu acellor commune muntene (cari si intre impregiurari normali, pre langa labore atatu de grea, abia si-potu castigá atat'a, ca se-si pota supporta greutatile publice si se se pota nutri catu de slabu) nu se voru face dispusetiuni mai fundamentele, interesulu conservarei locitorilor acestoru commune. Ba, admitendu si acellu casu, ca d. e. caus'a lemnari-tului acellor commune muntene se va resolv favorabilu, si ca stergandu-se si oprescea mai susu atinsa se va con-cede, se-si pota cumpera din padurile dominiali lemn, — si in acestu casu usioru se pota prevede, ca in ce puse-tiune nesecura se affla acelle; ca-cidupa cum acumu au opriti vendiarea de lemn, intocma voru pot-o oprti si in venitoriu, seu urmandu intru redicarea pretiului de lemn, acellu-a tu potu urca atatu de tare, incat va aduce acellu-a-si resultat, care laru adduce oprescea totala, incat la casulu, candu numai pre langa unu pretiu prea mare si-ar' pot cumpera lemnene de negotiu de la dominiu, totu un'a ar' fi ca si candu nu ar' pot cumpera de locu, ca-ci pre callea acest'a si alcum nu ar' pot castigá nemica din negotiul cu lemnene. Se pota deci vedea, ca in ce stare precaria se affla aceste commune si cumca venitoriulu loru depinde sin-

guru numai de la bunavointia si capriciul dominiului. Toam'a pentru acest'a avemu datorintia patriotica si umanitaria se ne ingrigim de mediulocu mai fundamentali si de unu rezultat mai statoricu, spre assecurarea venitoriului, atatu allu toturor comunelor mai susu numite, catu si allu altori locitorii munteni, cari vietuiuescu intre assemene impregiurari; ca-ci altcumu se pota prevede, cumca astu-feliu de tienuturi, in 60—70 anni in cea mai mare parte voru ramane sterpte de locitorii! Trebuie dar' se deschide muisvore noue de castigu, pentru tienuturile de una stare atatu de vitrega, din cari se-si pota immulti neindestulitoriu loru castigu, se fia assecurate in contra perirei totale, era bunastarea se li-se redice.

Ar' fi ce e dreptu forte de dorit, ca se se porte grigia cu privire la fia-care astu-feliu de tienutu d'in tierra, pentru afarea de noue midivoce de sporiu si traiu; fiindu inse, ca ne occupam numai cu communele de assemenea sorte d'in comitatulu nostru, ne estindu-ne mai departe, mai usioru vomu pot ajunge si scopulu, deca catu ne vomu estinde prea departe; me restringu si eu in asta privintia numai la communele muntene d'in comitatulu Clusiusului, dintre cari pre uncle le am numit, si cu numele, mai susu, si propunu, ca senatulu scol. se asterna reprezentatiune catra ministeriu, in carea d'in causa securitatem tempului, infirandu mai cu deamenuntulu impregiurarile indicate mai susu, se fia rogatu ministeriulu, ca imbracisiandu cu caldura cestiunea assecurarei venitoriului locitorilor acestoru commune misere, se bine-voiesca a face atati dispusetiuni, cari ar' conduce la resultatu scopulu susu amentit. Astu-feliu de dispusetiuni ar' fi d. e. esmiterea pre spesele statului a unor technici esperti, cu acellu scopu, ca, essaminandu cultur'a acellor commune muntene, se cerceteze, ore nu se pota afila pre acolo marmora, granitu, alabastru, carbuni de petra, petre de mora, s. a. seu vre unu stratu de pamant (lantu), care ar' pot servir pentru locitorii tienuturilor muntene de unu nou ramu altu industriei?

Mai departe ar' fi se emaneza catra deregatoriele administrative, ordinatiuni energice din partea ministeriului cu scopu, ca se ingrigesca punctuosu nu numai de obicinuita ambilare a princiilor la scola, ci ca se indemne in totu modulu pre parinti, ca se si dee pruncii la invietarea ataroru meserie, prin ajutoriulu caror potu se traga castigu catu de mare d'in materialele brute, afiatoare pre otarulu communei loru.

Ministeriulu ar' trebu se roge si pre auctoritatatile ecclesiastice, ca aceste se faca a se instrue poporulu, spre a cunoase acellu pericolu, care-lu ammenuntia deca nu se va ingrigi d'in bunu timpu de noue muisvore de castigu si ca se pri-capa necessitatea invietaturei unor atari maiestrie si descoperirea de noui rami de industria.

Dece in tienuturile amentite, dupa cercetarea preceptorilor de lucru, prelanga tota presupunerea, totu si nu s'ar' afila petra seu specia de pamant, cari ar' pot servir de unu nou ramu industriei, ca se-si inviete pruncii la atari meserie, pentru cari materialulu brutu lu da lemnulu. De esemp. se inviete a face instrumente de lemn, lucrari de mesariu si rotariu etc. Pre care calle apoi, chiaru si de nu voru deveni fabri-catori atatu de indemanateci ca si orologierii schwarzwaldiani, dera li-se va assecurá cellu pucinu unu atare venit secundariu, prin carele se aiba ore care subvenitie langa slabul loru castigu de acum'a.

In fine senatulu scol. se roge pre ministeriu, inca si de aceea, ca in acelle tienutu se infinitiedie o scola industrialie carea se ajutore promovarea scopului indicat mai susu, si se ingrigesca, ca

pruncii cei de o stare mai misera se fia indemnati si ajutorati spre imbracisia carei de meseriesiu, prin premie, si se binevoiesca a sprinjal pre intreprindetori industriali cu imprumuturi efigne. Pre acesta calle ar' fi salvatu si assecuratu venitoriulu poporului acelui-a miseru, fara ca acest'a se coste pre statu vr'o jertfa insemnata de bani.

Cu incredere in simtiu patrioticu si umanitariu allu on. senatul scol., etc.

Clusiu 8. Maiu 1874,

Vasiliu Vaida,
cons. scol.

Camer'a deputatilor Ungariei.

Sedint'a de la 5. Iuliu 1874.

Presied. Béla Perozel. Notarii: Huszár, Wächter. Din partea guvernului: Bittó, Ghyczy, Trefort, Paurer si Szende.

Dupa autenticarea protocollului din ied. trece, presiedintele insinua mai multe petitiuni, apoi notifica, ca deputatulu Zsedényi din punctu sanitariu, cere concediu de 3 septembare.

La ordinea dillei este reportulu min. referitoriu la fundulu scolaru a gidanilor.

Eug. Kállay. Din discursulu Dlu Irányi, doua puncte-le primescu si eu; si anume: ca mea vrendu a judeca a supr'a acestei causo, sympathia nu pota ave locu, — primescu mai departe si propositiunea adou'a, adeca cumca pentru deslucirea causei acestei-a si de lipa si cercetarea originei fundului scolasticu, precum si intregirea intrebarei, ca in Ungaria sunt mai multe confesiuni gidoivesci? in ante de ce asiu trece in meritu, debue se spunu, ca de unde mi-am castigatu convingerea acest'a. Am ciasigatu-o din foia partidei asi numit ortodoxii — care cindu-o cu atentie si studiu, am devenit, ca judanii causa acest'a nu o discutu, ca causa confessională, ca ca causa natională de unde am vedutu ca certa loru e certa de lan'a caprina. — (Asia este!) m'am convinsu deplinu, ca acest'a nu e de felu cestiune confessională — ci curata speculatiune natională, si ca ortodoxii prin acest'a nu voiescu a ajunge altu scopu, de catu sustinerea sistemei retrograde, ca de secole urmaresce. (Aprobare.)

Pentru acest'a cu placere primescu proiectul ministerialu, dar cu acoa destingere, ca din proiectu cuventulu „ortodox“ acolo unde se tractedia despre ajutorarea scolelor mai misere — se se lasse a forta. (Aprobare.)

Referitoriu la absurditatea ce se cuprinde in petitiune mai am una observatiune (Se audiu.) Ortodoxii in petitiunea loru dicu, ca ei cametale summei acestei-a le voru impartii dupa proportiunea numerului. Acum onor. camera, se pota intipui o nedreptate mai mare ca gidanii ortodossi, cari de 25 de anni, d-in lipa unei legi de impamentenire, camu 2000 de insi, prin strimatorile carpatine stracurandu-se in tierra, se se impartasesc in bunurile confratilor loru ungureni (aplausu.) Punctul acestu-a allu petitiunei e absurditate.

En. Simonyi. Din cete audite pana aci, crede, ca caus'a acesta nu s'ar pota pertraptă, si camer'a nu este chiamata a judeca asupr'a cestiunei acestei-a, acolo sunt judecile competitente, dar se indeosebesc si deosebesc, ca dict'a, contr'a competitiei sale ar pot adduce lege, si deca acest'a nu pota, nu pota se adduca neci decisiune. Intreba ce are se se intempe, deca decisiunea camerei nu se va respecta?

Deci propune ca „de ora ce fondulu de sub intrebare si-are originea din glob'a electata a supr'a judanilor pentru parteciparea loru in revolutiunea d'in 1848—49 — camer'a enuncia ca nu este competitent.“

Gy. Steiger, dice ca fundulu e neimparabilu dreptu aceea si venitulu e a se intrebantia conformu litterilor funda-tionali. Ellu incse de parere, ca caus'a acest'a nu se tiene de competititia legislatiunei.

Aceea parte a decisiunei ministeriale, ca sunma ce va intra se se intrebantieze eschisul in folosula scolelor elementare ortodoxe — nu — o primesce, pentru ca acela ar fi identica cu impartirea fondului

ceea ce ar fi in contradictiune cu in ea fondatorului. Conformu acestei-pune urmatoria modificatiune, ca in a 4 linie finali dupa cuvantulu „se in dia“ se se puna urmatoriale: „partea flu a venitului, conform actului de tiune se se indebantie spre altu si anume: spre ajutorarea scolelor judanice.“

L. Tisza. — se abate de la lui Simonyi, dico, ca caus'a acesta se tiene de competitinta camerei.

Nu voiesce a cerceta a supr'ginea fondului, precum neci acea confesiuni judanesci exista, acest'a se trebare curata confesiunale si ca at se tiene de camera. — Infintiarea si riului pentru Rabbini nu e de lipa, folosulu i-lar luat numai una partida cionale. Proiectia dar ca lassandu-se dulu intregu nedespaturt, dupa acirea erogatiunilor commune, prisosul masu se se intrebantie spre ajutorarea scolelor elementare confessionale cam proportionu membrilor.

A. Molnár: infintiarea seminarii este de mare lipa, inse e delipsa tota se ingrigi, ca proportionalmente a partide confessionale se fia reprezentata Ortodoxii, precum se vede ar dorii ca n gilor se nu li-si dee nimic'a d'in fund.

Paczolay, nu voiesce a se demita discussiuni juridice, dar acestora a consta ca fondulu se se privesca de funda-regeasca pentru ca nu majestatea a datu ei au dispusu numai despre intrebantia Face urmatorulu proiectu: Camer'a nu in meritu intrebarei, despre natura si spre intrebantia fundului scol. judanici trece la ordinea dillei.

I. Helfy dice: ca unica intre este, ca se se infinitiedie seminariu, ba? ellu infintiarea acelui-a o asta as necessary in catu, cu tote ca starea fizicilor e triata inse in casu candu nu exista fondulu ar trebui statul se se grigesca pentru infintiarea acelui-a, alta mintrea primesce propunerea strului.

C. Tisza. E de parere, ca ar fi ca ambele partide proportional se se partesiesca in veniturile fondului. Ellu formu circumstariilor propune:

Camer'a se enuncie, ca fara de demita in desbateri asupr'a naturei fondului si a intrebantiai lui decide, cat se studiere, fara de a se infinitiati seminariul se intrebantieze spre ajutorarea scolelor ambelor partide confessionale — reserdu-se dreptul de privighiere a ministru de cultura. Primesce proiectul ministerial Trefort, fiindu-ca ambele propuneri de natura.

Wahrmann intreba pre ministerul de culte cum crede a infinitiati seminariul din veniturile fondului? Trefort dechira edificiu separat nu voiesce a redica, ci mai a essarend a localitate.

I. Kiss accentuadia, ca judanii posse din secole la noi autonomia. Mai de fondulu e posse iuna commună a ambelor partide confessionale prin urmare altu si dreptul de a dispune a supr'a lui mesce propunerea lui Tisza cu intalnirea proiectului ministerial.

S. Gyözy primesce proiect. lui Tisza.

F. Domahydi inca se allaturi proiectului lui Tisza si cere ca orator renunie la cuvantul.

A. Lázár partenesc propunerea E. Simonyi. Trefort dechira ca din proiectul lui Tisza, a primul numai Giuliu, ca seminariul se se infinitiati din capitalu, fiindu-ca prin acest'a nici pitalulu, dar' nici venitulu nu se altere.

K. Eötvös fiindu-ca ministrul abatutu de la propunerea sa, ellu acum tiene insu-si propunerea ministrului.

M. Gál, Din pncetu juridicu nu mesce parerea aceea, ca fondulu nasca basa illegala, (contributiune de resurse) si a altorii-a, deca numai a contribu-

rilor. Primesce propunerea lui Simonyi. Trefort dechira, ca de propunerea sa, nu s'au lapedatu se ci vediendu ca Trefort dechira, ca voiesce a impedi infintiarea seminariului acum se int-

la propunerea sa originale (Illaritatea generală) Remete se miră, cum poate ministrul ca să sustine era propunerea sa de se se lapedasse. Roga cameră să prezice propunerea lui C. Tisza. Jul. Horváth încă, sustine propunerea lui Tisza.

Președintele cestindu tote 8 propunerile puse la votu. Cameră nu promesce nici să, era a lui Trefort se respinge unanum. și-dințile dechiară caușa terminată.

Bittó minist. presid. dice că guvernul, cunoscând acum parerea camerei, conține acestei-a, va prezenta în sesiunea următoare un alt proiect nou.

Siedintă se redice la 1½ ore.

Discursul

*putatului național Demetru Bonciu
titu în Adunarea deputaților Ungariei,
în siedintă de la 12. Iuliu a. c.*

(Fine.)

Onorata Camera! Fiindu-că § 5 din legea electorală tratăda excludativ despre reprezentanții din Transilvania, fă-mi permisă să spui despre unele lucruri, care potu să fie populare, dar nu potu fi desconsiderate, că tu timpu nu potu fi ignorata Transilvania, cu starea în care și cu relațiile cu care ea se află; căci, dacă am ignorat-o, atunci aru rezună această ignorantia. Cea cea naționalităților a datu locu multor discussiuni în decursul desbaterei generale a legii de facia; și trebuie să marturisescu cum aru audiu affirmari, asupră caroră astăzi au văzutu căte-va observații importante. Nu am vorbitu nemică, fiindu-că nu am avutu să prelungească desbaterea generală, devenisese sterpa și obosită. Acumă, afându-ne tocmai la punctul acelui să a provocat acelle discussiuni, vroiu să spui către-va observații numai asupră cum aru passașu din complessul retoricii de statu cu acea ocasiune. Si anume: cestiușa naționalităților a fostu prezentată în cestiușa intovarășita de eventualitatea politice din afara. Permite-mi să spui, eu din parte-mi că această cestiușă nu a considerat-o astfel, ca să nu ar potu fi pusă în contactu cu relațile politice externe. Eu că această cestiușă considerat-o și o consideru că o ceste de pură afacere internă; că o ceste menită a practică fară indoială o forță și influență în dezvoltarea vieții noastre statu și în regularea raporturilor noastre; că într-un cuvânt am considerat-o că cestiușa de „modus vivendi.” Prin cestiușă mi-ești cu neputinția să nu comori ce idee, vina ea de ori și unde, — să tinde să convertă că această cestiușă de neverată ei menire să a complica cu cestele și eventualitatele politicei externe. Înse că cestiușa naționalităților pot să se vrea-nu contactu cu politica esterioră, că nu potu fi altul, decât că: la casuță intereselor acestei tărrii aru astăzi atât de vre-o presiune esterioră, și de datele noastre a tuturor, fară considerație naționalitate, că să ocupam cu taria și speranța terenului de defensă. Dar că este, cestiușa naționalităților să căne de affacere internă înse o impunere cu cetățenilor acestei patrie, fară să de nationalitate. Iată odată dar să spui, că cestiușa naționalităților e să de politică esterna. Accentuându înse cavitatea importantiei sale pentru afacerea noastră interne și dicu, că cu cătu mai bine că această cestiușă va găsi o desprindere, cu cătu mai sigură va fi sfidarea vieției noastre de statu. Atâtă vroiu să dicu preste totu despre această cestiușă; cătu despre celelalte disperante, și merunte, în decursul discussiunii ale, vroiu să le trece cu vederea data.

Me vedeu înse silitu, on. Camera, a dice căcavintele privitorie la relațiile speciale Transilvană, fară a potu din capul săi să delaturendu imprejurarea, — că cestele cetățenii romani, facia cu celelalte naționalități, compun o evidență majoritară. Si-acum, on. Camera, fiindu-că e vorba de interesele și relațiile Românilor, apoi

me simtui datoru a face întrebuintare de căte-va cuvinte.

Nu am arrogantia de a me crede deunul politicu și mare, incătu privindu constelațiile europene, să potu produce nisice atari concluziuni și să potu stabili nisice atari posibili, despre cari să se poată dice: ecce singurele puncte, din cari siguranția statului poate să fie assecurată! Dar pornindu după îndrumările mintei sanetose, și condusse de putina scintia superiora diplomatică, astăzi avă totu-si și eu să-și care parere asupră acestei cestiușe, pre care, cu voia on. Adunari, o voi si espune.

Nu credu, D-lor, că s-ar mai potă găsi în Europa două națiuni, cari prin identitatea intereselor și-a condiționatloru lor de existență, să fie îndrumate a gravitație și de multu ună catra altă, precum sunt națiunile maghiara și romana. Eu, din partea mea, să credu, că din momentul, în care Ungaria nu va mai fi statu maghiara, România încă vă incetă de a figura ca statu autonomu. Si vice-versa, candu România să ajungă să fie înghitită de unu elementu străinu, Ungaria să aru găsi în gură celuiloru mai imminentu pericolu. Această o dovedescă posibilitatea geografică a acestor state; această o dovedescă imprejurarea, că dintr-elelementele, ce se afă imprejurulu loru nici unul nu este rasa affina, nici este Asia de puternicu, incătu la trebuință să potă conta pre concursulu seu; în fine, această o dovedescă identitatea inimicilor loru communi, suptu cari intellegh: pan-germanismul și pan-slavismul. Daca această concluziune este justă, este basată, apoi eu marturisescu, că nu-mi potu explica, de ce atâtă frăcări de ce atâtă divergență atâtă jaluzia și atâtă lipsa de confidență între aceste două națiuni. Eu pentru tote aceste nu gasescă cauza suficientă nici în relațiile cesterioare, nici în acea Daco-Romania, care este o idee falsă, nejustificabilă. Caușa este dar' de cauțat u înaltri.

Românii înse nici nici nu potu fi învinovați. Despre această mă assecurat u insu-si d. dep. Iuliu Horváth, care, în respunsul d-sale adresat d-lui George Popu, a arătat u cu guvernul din 62 care a avutu atâtă consiliari romani a protestat contra dietei din Sabiu; faptu prin care insu-si d-sa a constatat, căta predispoziție constituțională aveau consilierii romani.

Această arătare a on. meu collegu este deci o dovedă, că românii nu se potu învinovați, că aru fi luerati și nici că lucra pentru alterarea intereselor statului, prin urmare ei nu impiedecă cătu-si de pucinu apropierea ungurilor de densii. Dar' totu-si este, trebuie să fie o cauza, din care emana discordia. Admitu, că potu să fie și suntu chiaru în acțiunea politicei nostre interioare, mai alesu în Transilvania, încercările domni, caroră a credu că nu li prea vine la socotela, că clementul român și maghiara din ambele părți alle tărrii, să trăiesca în prea mare armonie, pentru că nu cumva rolurile loru politice prin această să pierde din efectu.

Este adeverat, că ei atunci n-aru potă exercia în politică a statului acea influență, pre care o exerciadă astădi; dar că această, credu că n-aru fi spre daună tărrii, din contră i-aru fi spre folosu, căci statului aru căscigă indicită atâtă factori în acțiunile sale. Astfel, nici aice nu găsimu caușa, pre care o cautămu.

Deci, on. Camera, trebuie să fie o mană invizibilă, a carei putere deplina consiste în neîmpăciuirea, în discordia poporelor din această tără, și fară de care ea aru devenită impotentă. Această e unu adeveru incontestabilu și istoria ne dovedește, că mană invizibilă despre care vorbescu, la noi e traditională și chiaru noi, cei ce trăim astădi, amu vediutu, cumu această mană fatală și-a pusă în lucrare puterea. Dvostra nu diceti nemică, dar' sum și siguru, că intelegeti și sentiti cu totii conținutul varbelor melle. E tristu apoi și e regretabilu, că, cunoscându cu totii acestu adeveru, totu-si nu ne potemu uni. Spre a paraliză, spre a nimici chiaru puterea dusmanoasă a aceliei mani invizibile. Dar cum n-amu si potă uni, candu pana adi nu înțelegu în acțiunile noastre decătu totu scene de acelle, cari ingreunădă și facu chiaru

imposibilă ajungerea nostră la scopul vizualu și atâtă de importantă pentru statul nostru. Esemplu prospetu sunt acelle declarații, pre cari li-șaudramu rostindu-se dilele aceste chiaru în Senat, și cari au fost provocări de ceea mai dusmanoasă natură, continându în esență loru negațione esențiale naționalităților.

Eu nu credu, că assemenea scene aru potă fi profitabile, pentru consolidarea Statului. Să lăsămu înse acătă la o parte, căci nu s-a petrecutu între noi, ci în sferă halta a Senatului, diu care noi nu facem parte. Voiu cătă deci unu esemplu și mai prospetu; și această este discursul d-lui ministru de interne. Este adeverat, că mă au prevenit doi on. antevorbitori. Nu vreau să repetu dăssele loru, dar nici potu lăsă neatinsu acestu discursu, cu atâtă mai alesu, că d. ministru n'a respus nemicu la reflectările antevorbitorilor mei; lucu, pre care daca lu-facea, măru fi scutită de a me mai occupa și de d-sa. — Pre cindu se incepuse discussiunea generală, d. ministru de interne a gasit u de cuvintă să dica următoarele cuvinte: „Nimene nu potă să nimipe, că dora nu amu fi destul de îndatoritorii și ecuilibrii facia cu naționalitățile străine din patria noastră.”

In facia acestei assertiuni, d-lor, eu gasesc de cuvintă să respundu, că pre-ătău timpu noi cu toti din prea multu membru în divisiblelui corpului politic maghiara nu potu fi naționalitățile străine; eu în unu corp de Statu indivisibilu nu cunoșcu și nici asiu potă tolera o corporație străină. (Aprobări.)

On Camera! Eu credu că d. ministru n'a pronuntiatu acellă cuvinte cu intentiunea culpabilă, ce li-se atribue și pentru aceea asupră mea nici n'au produsu vre-unu efectu; căci daca d-sa li-aru pronunția încă de-o suita de ori, eu, din parte-mi, totu nu m'asuu consideră de străinu în acătă patria. (Efectu placutu. Aprobări viu.) Gasesc înse că acelă cuvinte au fostu cu totu nepolitică, fiindu forte apte pentru capacitatea de-acelle, că se numescu — agitații. Pentru aceea aru fi de dorită, că, dacă assemenea expresiuni mai gasesc locu din cindu în cindu prin jurnale, sau se pronuncia din nebăgare de séma — poate — și de către unii deputati, celu pucinu să nu se audia resunantă chiaru și de pe fotoul ministeriale. (Aprobări în stangă.)

Totu d. ministru a mai adaușu apoi la cuvintele sus-citate: „Acătă o probă a legea naționalităților adusă de noi, precum și aplicarea ei de pana acuma.” În ceea ce privesc legea naționalităților, eu sunu aplăcatu a recunoscu, că ea conține unu progresu ăresi-care, și că aducerea ei este unu atestatu despre loialitatea maghiara. Si eu tote, că sunu intrinsă unele articole defectuoase, contra caroră nu mi-ar lipsi argumentele de combatere, totu-si mi-place a-i da o considerație destul de însemnată și deci gasesc întrinsă multă multiamire. Dar în ceea ce privesc aplicarea ei de pana acuma, deea-mi voia d. ministru, că eu să nu recunoscu întrinsă motive satisfăcătoare nici de îndatorire, nici de ecuitate. Nu recunoscu — dicu — nimicu din tote aceste, pentru că din contra sorțintea tuturor relaților jace tocmai în neaplicarea, neexecuțarea legii naționalităților conformu intenționării corpului legiuitoru, care i-a datu nascerea. Gasim u esemplu și în alte tărri, dar gasesc și la noi destule, cari dovedescu, că reulu nu provine din lipsa de legi, ci din réu'a loru aplicare. D. Colomanu Tisza a avutu multă dreptate, cindu, în mediulocul aprobărilor generale, a diu de mai multe ori deja, că nu este cestiușa, daca cutare lege adusă buna, sau rea, — că cestiușa este, daca o legă pusa în vigoare să fie execută ore cu destulă conșcientiositate, după cumu pretinde onoarea națională, și demnitatea legislatiunii! Eu i-mulțiam scu d-lui Tisza pentru aceste accente juste, dar regrețu, că ele au remasu fară efectu tocmai asupră d-lui ministru de interne, deoarece tocmai în cestiușă, ce appartin portofoliului d-sale n'au fostu aplicata legea în conformitate cu spiritul ei. Asiu potă să cindu esemplu de-ștule, pentru a-mi justifică affirmationea; dar' nu vroiu să abușeu de atenția on.

Camere. Potu înse assecură pre d. ministru, că daca legea naționalităților, care este o dovadă incontestabilă despre loialitatea legislatiunii maghiare, aru fi gasită în d-sa unu esecutoru de assemenea loialu, aru fi potutu să se crute și pre d-sa, precum aru fi potutu să se crute și pre on. Camera de multe declarări amare! (Aprobări în stangă.)

Nu me potu înse abtină de a aduce ore-care esemplu de neaplicarea cuvintătoarei a legei naționalităților; și-ăcătă o facu numai din punctul de vedere că se arătu, unde anume este defectul și unde jace caușa neunirii? Defectul si caușa reului jace în dezvoltarea nenaturală a lucrurilor, ce provine din acea direcție, din acelu punct de vedere a legislatiunii, care dice, că legea de naționalitate trebuie desfășurată cu desversare. Cumă că acătă nu este o dezvoltare naturală a lucrului, si că unu assemenea actu va produce unu efectu cu totul contrariu intenționării, acătă nu sufere indoială.

Considerandu cestiușa electorală a Transilvaniei, ea nu pare cătu-si de pucinu și cestiușa de naționalitate. Si noi nici că vroiu să facem dintrinsă o assemenea cestiușă. Dvostra de assemenea nu, căci atunci ati vorbi de limba. Dar d-vosra faceți dintrinsă alta ceevă, faceti politica de naționalitate. Să vedem, de ce este vorba? Există în Transilvania o multime mare, că la vre-unu milionu și jumătate de cetățeni români. Acestu milionu și jumătate este o parte integranta din naționalitatea maghiara. Credu, că acătă nu sufere indoială. Pentru aceea eu în acestu faptu nu vedu cestiușa de naționalitate. D-vosra însă pe acătă cătime anumita din totalul național nu vroiti să o impartești din beneficiul dreptului electoral, precum imparăști restul. Ei bine, nu este oare acătă politica de naționalitate? Eu trebuie să presupunu, că da, deoarece la casu contrariu, d-vosra n'a-ti introduce censulu de 8 fl. 40 cr. despre care insi-ve sciti, că realitatea e 14 fl. si căti-va cr. Apoi cumu voiti că acelu milionu și jumătate de cetățeni nedreptățiti să devina a cuceriti de către ideea d-vosra de Statu? Cum e cu putintia, că se-i introduceti fratiesc în acătă Camera? Macar că eu punu mare pondu p'acea, că deputii români din Transilvania să petreacă trei ani în sinulu acestei Camere. Acătă o pretinde chiaru interesulu Dvostra, căci acel domn de sigur aru căscigă altul felu de idei despre viața de statu aici, decătu acasă. Din acătă caușă este erronata politica factorilor ocăruișorii Statului, atunci, cindu aducu astfelu de dispoziții, incătu acel deputat să nu potă intra aicea.

Dar căcavintă politica va fi condamnată mai alesu de către venitoriu. Se pote, on. Camera, că multi nu impartășiesc temerea mea și că nici ensu-si d. ministru de interne nu-i atribue vre-o însemnatate cătu-si de putină; — eu înse persistu în parerea mea și declaru categorice, că gasesc unu reu eminente în adencă tacere a romanilor din Transilvania, și n'ne participarea loru la nici o acțiune comună, cu unu cuvântu în perseverență loru indiferentă, facia cu afacările statului. Se pote, că multoră li-place chiaru acătă conduită a romanilor, fiindcă ea li-asecure și pentru venitoriu căte-va colegii electorale, de cari potu să dispună fară cee mai mica rezistență. Dar pre mine căcavintă nu me bucură și nici me liniscesc de locu, nu pentru că dora m'asuu teme, nu cumva românii să dea nascere cu cea antăia ocasiune unei revolte; nu, pentru că recunoscu într-ensii mai multă maturitate, decătu că să presupunu asia ceva despre ei; dar me neliniscsesc acea stare de lucruri, că romanii astadi suntu asu'a felu de malcontenti, pre cari nu e posibilu a-i mai insufla pentru caușa supu a cărei dominanță ei suferă pressiunea injustiștiei; și-acestu terenu mi se pare a fi forte aptu pentru exploatarele inimicilor acestei patrie. (Aprobări în stangă.)

Din acătu punctu de vedere, D-lor, (s'audim, s'audim,) eu prea frumosu me rugu de on. Camera si-i recomandu cu seriositate, să renunțe la căcavintă politica greșită și damnabilă, și să nu se mai amagășe

cu temerea zadarnica, că românii din Transilvania ar fi potrivită înamicilor Statului magiar.

Său nu este, D-lor deputati, destul de caracteristică pentru noi eternitatea de elemente, din care ne compunem? Să ne examinăm putin, On. Camera! Unu oreacă d. deputat, spre exemplu, a cerut că pre unu anumit territoriu alu statului, adeca pre territoriul secuescu, să se introducă sufragiul universal. Unu altul era și propus, că deoarece în cercul seu alegerior se afă cătă-va commună nemesisesci, apoi privilegiul de nobilime să se conserve și pentru venitoriu, căci altfel d-nii „nemesi” să ară superă forte; deci d-sa nu propune alta-ceva, decât că nemesiselor să li-se accorde drepturile traditionale din timpul patriarchal. Făcia cu asemenea anormități, noi români însă ce cerem? Numai atâtă, că se năsește de drepturi egale în statul comunu și că să nu se mai facă diferenția între cetățenii din Transilvania și acei din Ungaria; două condiții asă de modeste, dar' juste, prin cari ni-am redobândit multamirea, fără a ne pasă, dacă în asemenea poziție echitabilă victoriilor electiunii ară fi în partea magiarilor sau a romanilor. Daca dar' unde-va și-pote ave locul, apoi aici fără „ndoilea” ară trebuia să resune în vanu „videant Consules!” Dupa totaceste voiu trece acum la opiniunea mea separată. (Sgomotu. Strigări: suntu 2 ore trecute.)

Președ. Ve rogu, d-le deputat, binevoiți și ve resume în scurtu. (Saudim!)

D. Bonciu. On. Camera! Fia-mi permisă a face întrebuiți inca de cătă-va momente, căci năsiu vroiu se „ngreunedi” cu continuarea vorbirei mele siedintăi venitoria. (Saudim!)

In urmă imputări grave ce mi-să facătă de către d. George Popu, declaru, că eu numai în casul acelă sustinu sistemul fumurilor daca on. Camera, în de cursul desbaterei §-lui 5, nu va respinge o propunere, ce s-a ascernută dejă, său este gata de a se asculta, pentru a on. Adunare se dispuna, că celu putin censulu de 8 fl. 40. or. să nu fie o cifra falsă, care să involve inca pătată, și de care ensi-ne să ne răsuinămu. În acestu casu dura, chiar și pentru a face d-lui G. Popu acăstă placere, renunță la sustinerea parerei mele separată relativă la sistemul fumurilor. Vroiu să observu numai atâtă, că exceptiunea dedicată în comisiunea centrală contra sistemului electoral din 48 basatu pre contribuția fumurilor, a fostu aceea, că preotilor și invetitorilor li-să datu — dice-se — dreptul de alegere. Ei bine; eu cred, că legislația magiară nu va produce motive, că să se pătește despre densă, că ceea ce-a datu cu-o mana, a luat cu ceea-l-alta; că că ea, în justă ei chibzuită, a vrionu să onoreze eulogiajne, pentru că denique în acăstă privință să mai existe nici o deosebire în cele două tineri. Prin acăstă ince nu e inca acoperita lacuna din lege, produsa prin desființarea sistemului electoral basatu pre fumuri, căci acei preotii și invetitorii sunt reprezentanții individualitatiei loru propria, iar nici de cumu nu a comuneloru. (Aprobări în steng'a.)

Vienn'a 11/7 n. 1874.

(Alegările din Bohemia. Crândimile esecute de Carlisti. Ovatiuni. Societatea academică „Romani'a juna”.)

Alegările între proprietarii mari inca să au finit unde reașa se intellege numai naționalii adeca Cehi betrani. — Acăstă adveresca dar si mai multu, că naționala cehica e consăcă de sine, scie ce lucra și pentru ce se luptă. Regimul va trebui să se slabescă din tienută suprematisatoră și înțelitul trebuie să se surupe edificiul dualistic, și să intre celu federalistic.

Dupa invingerea de la Estell'a, Carlistii comitu crime nespuse; uccidiendu foră erutare pre cei princi d'in castrele republike. Concha dicea către Navaresi înainte de luptă de la Estella, că intregă Navarra va simți furia resboiului; era către soldatii

să dicea: noi avem să invingem dar' nu se ucidem; speru dura că voi fetiori veți arătă porurea cavalleria cea proverbia către cei invinsă, către cetățile și satul locuite de Ispanioli că și voi. Dar Carolistul Derregaray disse, că ei nu voru da pardonu, ceea ce acum se să adveresce, că ce nu remane nemicu intregu pre unde ambla ei. Ar fi tempul ca si poterile Europene să intrevina și se strige „veto” barbarilor ce calca în petioare legile divine și umane.

In 10 l. c. se templara la universitatea de aici două ovatiuni. Una pentru prof. de matematică Dr. Franc. Moth, carele cu finea semestrului acestui-a se retrage de la cădără; discipulii i prepară una adresă minunată, că recunoștința pentru meritele sale pre terrenului sciștiilor naturali. Una deputație de 5 insă i-immanuă adresă sa se betranu respunse cu cuvinte petrunditorie, promittiendo că nece în venitoriu nu va fi strainu de discipulii sei, și de sciștiile naturali. — Cea slalta ovatiune se face rectoalui universitatii prof. Dr. Ioanu Vahlen, carele nu vroiu să părescă universitatea fiindu-chiamată inca la incepul semestrului curr. la universitatea din Berlinu. Discipulii i-prepară una tablu votiva pre carea imprimara una inscripție onorifica pentru bravul filologu. Apoi urmări inscrise numele a loru 100 discipuli. Si astă tabella votiva se dede ieri acestui bravu preutu allu muselor.

Martă seră în 7 l. c. societates acad. „Romani'a juna” tienă siedintăi ultima pentru anul acestă. Societatea și-impleni atunci ună din deschiderile celor mai sante, anume dede membrului celui mai betranu allu cldui Vasile Bumbacu, una adresă de multumire pentru zelulu celu neobositu ce dsa au dovedit totudeaua pentru interesele societății. Dlu Bumbacu, deputandu censură de profesor, se departea din mediulocul nostru, dar în 7/7 ni-a promis, că pururea va fi cu noi, cu societatea acad. „Romani'a juna.” Urmezi-i lui toti tenerii și atunci societatea va seceră pururea respectu și laude de la toti! (d.)

Cizeriu, 14. Iuliu, 1874.

In diu'a de 6. Iuliu, a. c. candu se baramu nascerea Stlui Ioanu Botez. Dlu Ioanu Popu notariu cercului și maestru de postă d'in locu, tienendu-si dlu'a onomastica avă mai multi ospeti la casă sa, unde după mai multe vorbiri, Dlu Ladislau Bolda preutu reformatu in Almasiu-mare (comitatul Clusiului) fece propunerea ca, fiecă carele d'intre ospeti, carele va vră să toasteze, să oferă mai multă căte 1 fl. v. a. pre sama scoli nostre d'in locu; propunerea avendu scopu nobile se primi cu entuziasmu d'in partea voiosei societăți. Generoșele oferte se incepură, și nobilul initiator Dlu Ladislau Bolda contribu pre sam'a scoli 18. fl. v. a. urmări apoi D. Iuliu Porutiu notariu in Almasiu-mare cu 16. fl. v. a. D. Stefanu Elecu geometru practicante 10 fl. v. a. D. Bela Pocher geometru practicante 3 fl. v. a. D. Ioanu Popu notariu și maestru de postă in locu 2 fl. v. a. D. Teodor Nichi preutu local 1 fl. v. a. Domnisor'a Maria Popu fizică Dlu notariu 1 fl. v. a. — Cu totul sumă de 51. fl. v. a. cari se si dedera cu contractu pre interusuri sub numele „banii scoli” totuodata alegandu-se DD. Ladislau Bolda, presedinte, Stefanu Elecu notariu Iuliu Porutiu controlorul și Ioanu Popu casieriu, ca asiă in tempu de cătă-va anni, economisa in du-se bine se va face unu capitalu frumosiu pre sam'a scoli, despre ce voru fi indatorati a da ratiu ni publice in totu anul. — Faptă buea merita recunoștință. — Subscrissu avendu in vedere acestu adeveru mi tinu de cea mai placuta datorintă a esprime recunoștință, și multamita profunda generosilor bine facatori, carele findu petrunsi de una parte de simtiul adeverat crestinescu și umanitaru, era de altă se interesă de educatiunea sermanului nostru poporu; n'au intardiatu a depune semnulu iubirei loru pre altariul educatiunei poporului nostru. — P. st. Dom-

ni si Domnisoru, Ddu se reverse bine cuventarea sa cerescă asupr'a DV. ca totu deaună să fiti si să lucuti intre cei d'antăi bine facatori ai scolelor nostru poporali!

N. Liscanu,
docente rom.

vill'a imperiale, principale pleca mai de parte.

Kissingen, 16. jul. Prin Bismarck dormă pucinu astă noapte decarea ranei înaintea cu ince este impreunata cu doreri. Principiul preambulă astă-di una ora întră gradină locuinței sale. — Atter rul si arrestatul preutu Cotteler Hauthaler) au fostu escortati de garmi la Neustadt spre cercetare riore. Politi'a ambla in ruptulu lui a pune mană pre individulu fu vediut domineca la stegiarulu naltu cu attentatoriul Cullman candu la tinta cu pistole.

Brussel'a, 16. jul. Delegatul sesu bar. Iomini presiede in con-

Concursu.

Pentru vacanța statuine invetisă impreunata cu officiul ucante de la scoala gr. cat. romana din Bad protopopiatul Periceiului, in comisie Crasnei, se publică prin acesta concurs.

Emolumintele sunt: Cu artiști liberi dina de legumi, — 2 jugere locu an de la 150 fumuri cătă 60 cr. bani, și diumetate mierță (vica) melaiu, și competiție stolari.

Doritorii de a occupă acesta statu a substerne recursele loru provedeute cu muncile necesare si adressedate sem scolastecu către Dlu Ioanu Serbu precat. in Sieciu (Szécs) pana in 30. Augu c. st. n.

Mai departe competiții au a se și să inainte de alegere in Communa domineca său di de serbatoria si a la sătă liturgia in biserica, spre a da de cunoștințele rituale.

Badaciu, 9. Iuliu 1874.

3-3 Senatul scolasticu in intelegerere cu Dl. protop.

Concursu

Devenindu vacante postul invetisescu in Communa gr. cat. Maierei strictulu Naseudului; prin acesta se p. concursu cu terminulu pana in 15. Au. a. c. st. n. Emolumintele sunt urm. 2 v. a., cari se platesc din fondul stecu communal in rate lunare anuale, — Cu artiști liberi si lenne de Doritorii de a occupă acestu postu a documentă că-su preparandi absolutili, servită inca ca invetitori si sciu ca bisericescă. Documentele astfel instruite se tramite la Senatul scolasticu pana la terminulu susu amintită, cand se va face alegerea.

De la Senatul scol. locale gr. cu Maiere, 8 Juliu 1874.

Vasiliu Groze
presed.

Leoni Hor
notar.

Bursa de Vienn'a, 16 Jul.

Metallice 5%	...
Imprumutul nat. 5%	...
Sorti din 1860	...
Actiunile bancii	...
Actiunile instit. de creditu	...
Obligationi rurale ung.	70
" " Temisiane	70
" " Transilvane	70
" " Croato-slav.	70
Londonu	11
Argintu	10
Galbenu	...
Napoleond'or	...

ALESSANDRU ROMAN

Propriet., edit. si red. respundăt